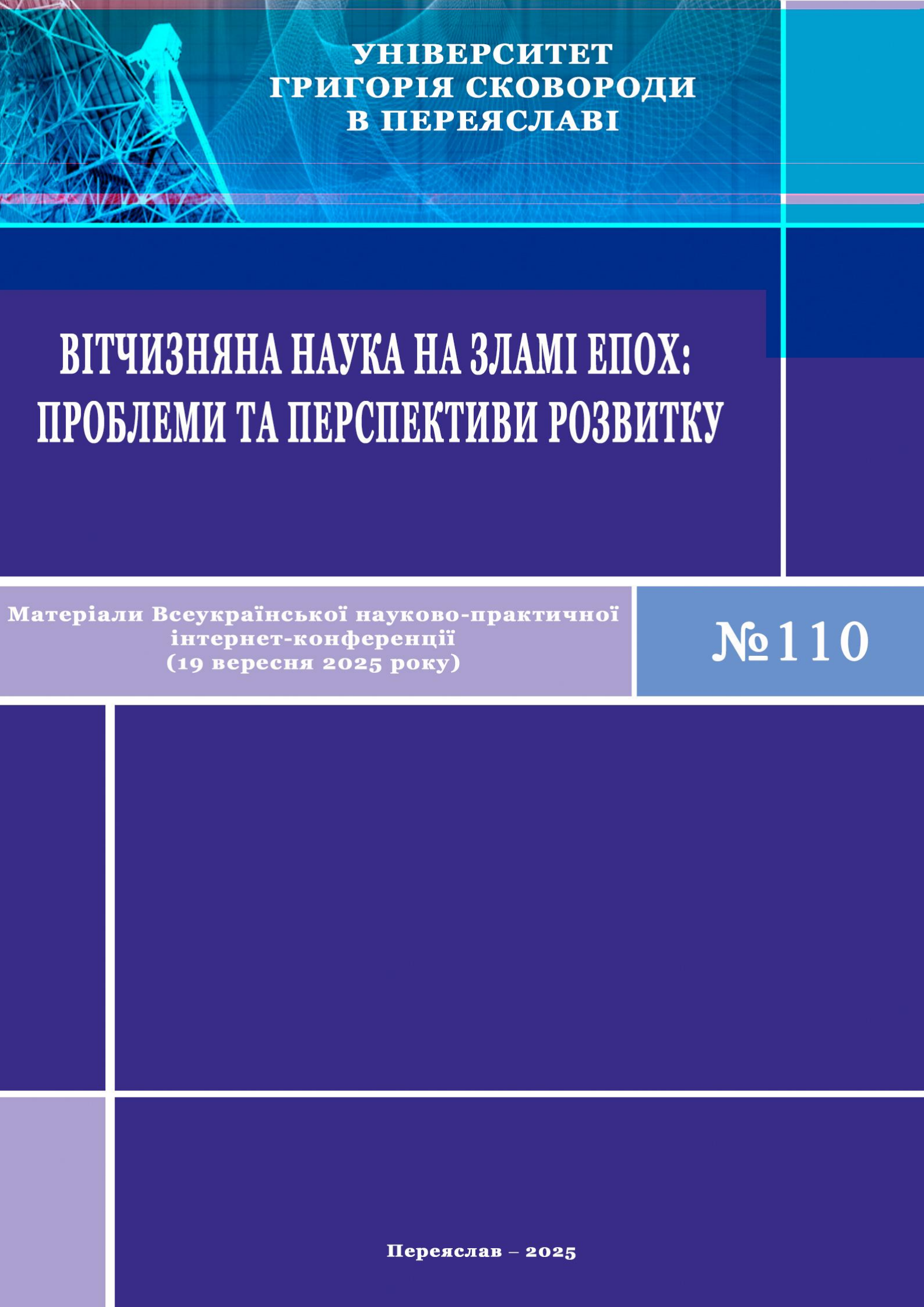

**УНІВЕРСИТЕТ
ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ
В ПЕРЕЯСЛАВІ**

**ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
(19 вересня 2025 року)**

№ 110

Переяслав – 2025

УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ
В ПЕРЕЯСЛАВІ

Рада молодих учених університету

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
**«ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

19 вересня 2025 року

Вип. 110

Збірник наукових праць

Переяслав – 2025

УДК 001(477)«19/20»
ББК 72(4Укр)63
В 54

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
«Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»:
Зб. наук. праць. Переяслав, 2025. Вип. 110. 37 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В. П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Воловик Л. М. – кандидат географічних наук, доцент

Євтушенко Н. М. – кандидат економічних наук, доцент

Кикоть С. М. – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Носаченко В. М. – кандидат педагогічних наук, доцент

Руденко О. В. – кандидат психологічних наук, доцент

Склярєнко О. Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Солопко І. О. – кандидат фізико-математичних наук, доцент

Юхименко Н. Ф. – кандидат філософських наук, доцент

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій.

©Рада молодих учених університету
©Університет Григорія Сковороди
в Переяславі

3. Бобренко І.В. Фізична культура. Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (за ред. Колупасвої А.А., Макачук Н.О.). 2014. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/11360>

4. Григоренко В.Г., Сермеев Г.В., Шеремет Б.Г. Теория и методика физического воспитания инвалидов. Одесса : Украина, 1991. Ч. 2. 361 с.

5. Теорія і методика фізичного виховання / Методика фізичного виховання різних груп населення. Підручник для студентів вищих навчальних закладів фізичної культури і спорту / під ред. Т.Ю. Круцевич. Київ: НУФВСУ «Олімпійська література», 2008. Т.2. 440 с.

УДК 378:908:370:182

Валентина Матіяш
(Тернопіль)

ОСНОВНІ ШЛЯХИ ПЕДАГОГІЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

У статті розглядаються можливості педагогічного краєзнавства у підготовці майбутніх учителів. Акцентовується увага на основних напрямках та шляхах цієї підготовки.

Ключові слова: педагогічне краєзнавство, педагогічно-краєзнавча підготовка, міжпредметні зв'язки, спецкурс.

The article examines the possibilities of pedagogical local history in the training of future teachers. The main directions and ways of this training are emphasized.

Key words: pedagogical local history, pedagogical-local history training, interdisciplinary connections, special course.

В останні роки вітчизняна педагогічна наука зробила значний поступ у визначенні стратегічних напрямів підготовки фахівців вищої кваліфікації у вищих навчальних закладах нашої країни.

Зауважимо, що на сучасному етапі освітня парадигма передбачає зміну когнітивно спрямованої підготовки фахівця до творчої діяльності» [1, с. 13]. Саме тому, значний науковий інтерес представляє педагогічне краєзнавство як поліфункціональний транслятор педагогічного досвіду і здобутків у конкретному регіоні щодо розв'язання актуальних завдань навчання та виховання школярів (Т. Міщенко, Н. Побірченко, Л. Семеновська, І. Шумилова).

Аналіз та узагальнення передового педагогічного досвіду, який відтворює новітні підходи щодо удосконалення цього процесу свідчить про доцільність застосування педагогічного краєзнавства як фактора професійної підготовки майбутніх учителів до навчання учнів початкових класів в умовах нової української школи.

У зв'язку з цим, ми розглядаємо педагогічне краєзнавство як самостійну галузь педагогічних знань про:

- 1) творчі лабораторії місцевих майстрів педагогічної праці;
- 2) особливості роботи навчально-виховних закладів краю;
- 3) місцеві предмети та явища, які складають педагогічну цінність;
- 4) етнопедагогіку з її національним і місцевими звичаями і традиціями.

У даному випадку педагогічне краєзнавство виступає своєрідним джерелом "підживлення" у підготовці майбутніх фахівців і переслідує два важливі завдання:

- 1) всестороннє вивчення освітньої справи рідного краю з метою накопичення знань з навчання школярів;

2) використання цього матеріалу педагогічної діяльності. Йдеться про педагогічну краєзнавчу компетентність як суттєву передумову результативності цієї підготовки.

Під цим поняттям ми розуміємо сформовану систему педагогічних краєзнавчих знань та умінь гуманітаризації навчання з використанням місцевого матеріалу.

Проведене анкетне опитування студентів, вивчення і узагальнення науково-педагогічних досліджень та власний досвід з проблеми дають підстави нам виділяти основні шляхи та напрями педагогічно-краєзнавчої роботи в системі підготовки вчителя початкових класів.

1. Навчально-методична робота, яка базується на педагогічно-краєзнавчому принципі. З цією метою на факультеті педагогіки та психології розроблений і введений спецкурс "Педагогічне краєзнавство як засіб удосконалення професійної підготовки вчителя". Зупинимося на змісті спецкурсу, з'ясуємо його навчальний та виховний потенціал.

Основна мета спецкурсу полягає в розкритті можливостей педагогічного краєзнавства як одного із засобів професійної підготовки фахівців до гуманітаризації навчання, визначенні ролі педагогічного краєзнавства в системі навчально-виховного процесу педагогічного університету.

Завдання спецкурсу:

- розкрити систему педагогічного-краєзнавчої діяльності вчителя, активізувати професійні інтереси майбутніх учителів;
- систематизувати знання студентами теоретичних принципів педагогічного-краєзнавчої діяльності вчителя початкових класів, сприяючи підвищенню їх педагогічної культури;
- удосконалити вміння і навички майбутніх учителів, формуючи їх практичну готовність до початкового навчання засобами педагогічного краєзнавства.

У структурі спецкурсу передбачені різні форми навчання, як-от: семінари, практичні заняття, індивідуальні завдання, навчально-дослідні, творчі завдання, тематика написання рефератів.

Важливого значення набувають міжпредметні зв'язки з педагогічного краєзнавства. Для прикладу можна навести ряд тем, вивчення яких передбачення опору на знання та вміння, отримані при вивченні інших дисциплін. Так, при вивченні теми "Відображення у педагогічному краєзнавстві регіональної своєрідності початкової освіти рідного краю" студенти спираються на знання, отримані при вивченні теми "Передовий педагогічний досвід" у курсі "Організація і управління в початковій освіті"; теми "Альтернатива в дидактиці" в курсі "Дидактика"; тем "Розвиток школи і педагогічної думки в Західній Україні", "Регіональні і загальнодержавні концепції національної школи" в курсі "Історії педагогіки"; теми "Вивчення досвіду учителів по використанню засобів навчання на уроках математики у початкових класах" у курсі "Методика навчання математичної галузі"; теми "Ознайомлення з районною бібліотекою, їх зв'язком із школою, станом позакласного читання учнів 1-4 класів" у курсі "Методика навчання мовно-літературної галузі" та багато інших.

Слід відмітити, що особливе значення у підготовці майбутніх учителів до здійснення початкового навчання має педагогічна практика.

Саме тут у студентів формуються необхідні навички педагогічно-краєзнавчої діяльності. Вони не тільки вивчають досвід навчання та виховання молодших школярів у досвідчених учителів місцевих шкіл, але й застосовують набуті знання і уміння у своїй практичній діяльності.

Крім того, досвід переконує, що запропонована нами система творчих завдань на час проходження педагогічної практики допомагає студентам оволодіти елементами технології гуманітаризації початкового навчання.

2. Науково-дослідна система роботи студентів, скерована на комплексне вивчення здійснення початкового навчання в регіоні. Основні напрями, з яких працюють студенти історико-педагогічний, школознавчий та дидактичний. До того ж, неабияке значення

набуває робота студентів з вивчення місцевих факторів, які впливають на формування особистості школяра. З цією метою розроблена тематика науково-дослідницької роботи студентів. Тематика має, як правило, красназнавчий характер, тобто йдеться про конкретні школи, певних вчителів, підкреслюючи особливе, місцеве. Основні методи дослідження бесіди з вчителями, учнями, батьками, спостереження, анкетування.

Отже, педагогічне красназнавство доцільно розглядати не тільки в якості важливого компоненту професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, а й як оптимальний шлях підготовки їх до навчання молодших школярів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Дубасенюк О.А, Вознюк О.В. Концептуальні підходи до професійно-педагогічної підготовки сучасного педагога. Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І.Франка, 2011. 114 с.
2. Міщенко Т. М. Педагогічні основи підготовки майбутніх вчителів до красназнавчої роботи в сільській школі: дис. ... канд. пед. наук. Черкаси, 2001. 222 с.
3. Побірченко Н.С. Педагогічне красназнавство: теоретико-методологічний аспект. *Педагогічна і психологічна наука в Україні. Збірник наукових праць до 15-річчя АПН України* / в 5-ти томах. Т. 1: Педагогічна думка, 2007. С.79-86.
4. Семеновська Л.А. Підготовка майбутніх учителів до професійної діяльності засобами педагогічного красназнавства. *Дидаскал*. 2006. №7. С.49-52.
5. Шумилова І.Ф. Підготовка майбутнього вчителя до керівництва педагогічно-красназнавчою діяльністю. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*. 2013. Вип. 28(81). С.366-372.

УДК 316.624-057.87

Інна Пасальська
(Володимир)

ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ СЕРЕД СТУДЕНТІВ: МЕТОДИ ТА СТРАТЕГІЇ

У статті розглянуто проблему булінгу серед студентської молоді, проаналізовано основні форми цього явища та його наслідки для психічного здоров'я і соціальної адаптації студентів. Особливу увагу приділено методам та стратегіям профілактики булінгу у закладах фахової передвищої та вищої освіти, зокрема соціально-педагогічним заходам, психологічному супроводу, роботі зі студентським самоврядуванням та впровадженню міжнародного досвіду. Запропоновано алгоритм дій соціального педагога при виявленні булінгу, а також шляхи подолання його наслідків.

Ключові слова: булінг, студентська молодь, профілактика, соціальний педагог, безпечне освітнє середовище.

The article examines the problem of bullying among student youth, analyzing its main forms and consequences for mental health and social adaptation. Special attention is paid to the methods and strategies of bullying prevention in vocational and higher education institutions, particularly through socio-pedagogical measures, psychological support, student self-government, and international experience implementation. An action algorithm for a social pedagogue in case of bullying detection is proposed, along with ways to overcome its consequences.

Key words: bullying, student youth, prevention, social pedagogue, safe educational environment.

Проблема булінгу у студентському середовищі набуває дедалі більшої актуальності. Згідно з дослідженням UNICEF (2021), **67% студентів** в Україні стикалися з різними

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Марина Бондарець

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КАНАДИ
МІЖ ПЕРШОЮ ТА ДРУГОЮ СВІТОВИМИ ВІЙНАМИ

3

МИСТЕЦТВО

Marianna Dzhura, Kira Tkachenko

SYMBOLISM AND METAPHOR IN ART WITHIN ARTBOOKS

8

ПЕДАГОГІКА

Тетяна Драбич

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ
У ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ

11

Ірина Коляда, Ігор Косточка

РОЛЬ ІІІ У РОЗРОБЦІ ІНТЕРАКТИВНИХ ВПРАВ
ТА ОНЛАЙН-ТЕСТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

13

Вадим Левицький

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ
ПОРУШЕННЯМИ

16

Валентина Матіях

ОСНОВНІ ШЛЯХИ ПЕДАГОГІЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ
В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

19

Інна Пасальська

ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ СЕРЕД СТУДЕНТІВ: МЕТОДИ ТА СТРАТЕГІЇ

21

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Діана Малахова

НОВОВВЕДЕННЯ В РІДНІЙ МОВІ

25

Marharyta Tikhnya

ESP, CLIL, EMI METHODS OF TEACHING SPECIAL ENGLISH
VOCABULARY IN PROFESSION-ORIENTED HIGH SCHOOL

27

Svitlana Uvarkina

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN MARITIME ENGLISH EDUCATION:
PREPARING FUTURE SPECIALISTS FOR GLOBAL COMMUNICATION

31

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

35